

*Соли 2015 аз чониби Суди Олии Чумхурии Тоҷикистон фаъолияти Хизби нахзати исломии Тоҷикистон ҳамчун хизби экстремистӣ-террористӣ манъ шуда буд. (Матни пурраи қарори Суди Олии Тоҷикистон дар сомонаи АМИТ «Ховар» дар рубрикаи «Амният» ҷой дода шудааст). Сабабҳои қабули чунин қарор нисбат ба ТЭТ ХНИ хеле зиёданд ва дар ин хусус коршиносон дар матбуоти даврӣ бисёр навиштаанд. Мулоҳизаҳои коршиноси мо Камар НУРУЛҲАКОВ низ вобаста ба ҳамин мавзӯст.*

Муаллифи ин сатрҳо низ доир ба ин масъала чанд мақолае навиштааст. Азбаски ҳамаи сабабҳои ҷиддии аз чониби Суди олии Чумхурии Тоҷикистон манъ гардидани фаъолияти хизби мазкурро дар як мақола баён кардан имконнопазир аст, мо танҳо дар бораи яке аз сабабҳои он дар асоси осори ТЭТ ХНИ мухтасаран маълумот хоҳем дод, то ки ҳимоятгарони ТЭТ ХНИ дар кишварҳои Аврупо ва Қумитаи ҳуқуқи инсонии СММ, ки Чумхурии Тоҷикистонро ба маҳдуд кардани ҳуқуқу озодиҳои динии инсон гунаҳгор мекунанд, аз асли воқеа воқиф бошанд.

Чумхурии Тоҷикистон воқеан давлати дунявӣ буда, дар қонунгузории он ба ҳифзи ҳуқуқ ва баробарии ҳамаи миллатҳо ва пайравони динҳои мухталиф қарор дода шудааст. Дар моддаи 8-и Конститутсияи Чумхурии Тоҷикистон омадааст: «Мафкураи ҳеҷ як хизб, иттиҳодияи ҷамъиятӣ, динӣ, ҳаракат ё гурӯҳе наметавонад ба ҳайси мафкураи давлатӣ эътироф шавад... Таъкилотҳои динӣ аз давлат ҷудо буда, ба қорҳои давлатӣ мутоҳила қарда наметавонанд. Таъсис ва фаъолияти иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ва хизбҳои сиёсӣ, ки наҷодпарастӣ, миллатгарой, ҳусумат, бадбинии иҷтимоӣ ва мазҳабиро тарғиб мекунанд, манъ аст».

Ҳамчунин дар Конститутсияи ҶТ омадааст: «Ҳама дар назди қонун ва суд баробаранд. Давлат ба ҳар қас, қатъи назар аз миллат, наҷод, қинс, қабон, эътиқоди динӣ, маҷкеи сиёсӣ, вазъи иҷтимоӣ, таҳсил ва қолу қулқ ҳуқуқу озодиқоро қарорат меқиҳад (қоддаи 17)», «Ҳар қас ҳақ қорад қуносиқати ҳуқро нисбат ба дин муқтақилона қуайян нақояд, алоқида ва ё қяқоя бо диқарон динеро пайравӣ нақояд ва ё пайравӣ нақунад, дар маросим ва расму оинҳои динӣ иштироқ нақояд (қоддаи 26)».

Чунин қароратҳои ҳуқуқӣ ҳастанд, ки имрӯз дар Чумхурии Тоҷикистон пайравони динҳои қуноқун дар қазои озоди сиёсӣ қору зиндагӣ мекунанд ва ҳеҷ қуна низоъи динӣ, наҷодӣ, милли ва қайра миёни онҳо вучуд нақорад. Пайравони ҳамаи динҳо, қӣ дар

чашну маросимхо ва чӣ дар ҳолатҳои гаму андӯх дар маъракаи маросимҳои ҳамдигар ширкат меварзанд, дасти ҳамдигар мегиранд, ба ҳамдигар ёрии бегаразона мерасонанд ва ғ.

Аммо гаразҳои сиёсии ТЭТ ХНИ, ки ба манфиатҳои геосиёсии Ҳукумати исломии Ҷумҳурии Исломии Эрон саҳт алоқаманд буд ва мебошад, ҳамаи ин дастовардҳои давлати дунявии Тоҷикистонро наметавонист бинад. ТЭТ ХНИ ханӯз солҳои 90-уми садаи XX бо дастгирии молиявӣ, ҳарбӣ-сиёсӣ ва идеологии Ҳукумати ЧИЭ дар Тоҷикистон «инкилоби исломӣ»-и навъи эрониро раҳандозӣ намуда буд, ки оқибатҳои ҳаробиовари он ба ҳамаи ҷаҳониён маълум аст. Аммо ТЭТ ХНИ аз амалҳои экстремистӣ-террористии собикаи худ пушаймон нашуда, бо пуштибонии Ҳукумати Исломии ЧИЭ баъди имзои созишномаи ризояти миллий ва сулҳи тоҷикон 27 июни соли 1997 фаъолияти экстремистӣ-террористии худро давом дода, бо максуди дар оянда заминаи иҷтимоиро барои «инкилоби исломӣ»-и навбатӣ раҳандозӣ кардан, пайваста шиагарой ва ғояҳои «инкилоби исломӣ»-ро дар Тоҷикистон тарғиб намуд ва конунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистонро доир ба дин вайрон мекард.

Дар ниҳоят ТЭТ ХНИ моҳи сентябри соли 2015 бо дасти генерал Хочихалим Назарзода, ки Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ТЭТ ХНИ бовар карда, ӯро муовини вазири дифои ЧТ таъйин намуда буд, хост дар Тоҷикистон табaddулотӣ давлатӣ амалӣ созад. Ин амали ТЭТ ХНИ ошкоро вайрон сохтани талаботи протоколи созишномаи сулҳи тоҷикон ва қоидаҳои ҳукуки башар буд, зеро ин созишнома зери ҳимоя ва назорати САҲА ба имзо расидааст.

Ин ҷо барои намуна яке аз фаъолиятҳои тарғиботӣ-экстремистии ТЭТ ХНИ-ро баъди оштии миллий дар соли 1997 мавриди баррасӣ қарор хоҳем дод, ки симои ҳақиқӣ ва фаъолияти ин ҳизбро, ки ба тамоми қоидаҳои ҳукуки башар ихтилоф дорад, ошкор месозад.

Мавриди ёдоварист, ки дар моддаи 30-и Конститутсияи ЧТ омадааст, ки «Таблиғот ва ташвиқоте, ки бадбинӣ ва ҳусумати иҷтимоӣ, наҷодӣ, миллий, динӣ ва забониро бармеангезанд, манъ аст», ки ба санадҳои ҳукуки байналмилал, аз ҷумла ба моддаи 55-и низомномаи СММ аз 26 июни соли 1945 пурра мувофиқ меояд. Бинобар ин дар Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон (моддаи 189) барои барангехтани кинаю адовати миллий, наҷодӣ, маҳалгарой ва динӣ вобаста ба ҳусусиятҳои зоҳир гардидани ин навъи ҷиноят ҷавобгарии ҷиноятӣ ба муҳлати аз 5 то 12 сол маҳрум кардан аз озодӣ пешбинӣ шудааст. Вале ТЭТ ХНИ, ки ханӯз аз солҳои 90-уми садаи XX ҳамчун пиёдасозандаи нақшаҳои геосиёсии Ҳукумати Исломии ЧИЭ ба майдонҳо бо шиорҳои «Нест бод Амрико», «Нест

бод сионизм» ва гайраҳо баромад мекард, дигар бадбинии наҷодӣ, динӣ ва миллии худро нисбат ба мардумони яҳудӣ ва насрониён дар доираи шиорҳои сиёсӣ маҳдуд накарда, ба нашри китобҳои тарғибкунандаи нафрату бадбинӣ нисбат ба яҳудиёну насрониён оғоз намуд, то ки нафрату бадбинии мардуми мусулмони Тоҷикистонро бедор ва ҷиҳодно ба муқобили онҳо аз нигоҳи исломӣ асоснок намояд.

Масалан, китоби «Чаро аз Ислом рӯй гардондӣ?», ки Кумитаи фарҳангии Нахзати Исломии Тоҷикистон нашр кардааст, саросар аз таҳқири яҳудиён ва насрониён иборат буда, аз таълимоти Имом Хумайнӣ ва ғояҳои «инкилоби исломӣ», ки имрӯз Ҳукумати Исломии ЧИЭ онро ба кишварҳои дигар интиқол додан меҷӯяд, сарчашма мегирад. Бахши аввали китоб «Моҳияти яҳуд» ном дошта, қисмати нахустӣ онро «Миллати манфур» таъкил медиҳад. Аз ҷумла, дар ин қисмат омадааст: «Ҳеҷ миллате дар олам ёфт намешавад, ки монанди миллати яҳуд манфуру лачбоз (ситезабоз-Н.К.) бошад. Сарсахтӣ ва лачбозии ин миллат дар таърих собиқа надорад. Равиши ғуфтуғӯҳояш бо ҳазрати Мӯсо(а) ва дархостҳо ва эродҳояш аз он паёмбар ва талошҳо ва кӯшишҳои ин Паёмбари бузургвор дар бедории ин қавми мабғуз (нафраткардашуда-Н.К.) ва он ғоҳ мусибатҳои сахте, ки дар сари ҳазрати Мӯсо(а) аз ҷониби онҳо ворид омада, намунае аз манфур будани ин миллат аст» (1:32).

Сипас дар давоми матн яҳудиён ҳамчун сиёҳсозандаи таърихи башар таъсиф меёбанд: «Дархостҳои дидани Худо, ғароиш ба ғӯсолапарастӣ, худкушӣ ва садҳо дигар қирдорҳои нафратангезӣ ин миллат дар замони ҳазрати Мӯсо (а) қорномаи таърихи башарро сиёҳ кардааст» (1:32). Дар як вақт дар китоб бе ягон далели мушаххас яҳудиён на танҳо дар барангехтани ҷангҳои минтақавӣ мазҳабӣ, ҳатто ҷангҳои якуму дуҷуми ҷаҳон ва таъсиси динҳои нави ғайрисуннатӣ, ба мисли баҳоия дар Эрон ва ғайра ғунаҳдор дониста мешаванд: «Бештари ҷангҳои минтақавӣ ва мазҳабӣ, ҳатто ҷангҳои ҷаҳонӣ аввал ва дуҷум бо дасти сармоядорон ва миллионерҳои яҳудӣ паҳид омадаанд. Динҳои тозае, ки дар замони мо сохта шудаанд, мисли баҳоигарӣ ва қодиёнигарӣ ва ғайра бо дасти ин сионистҳои палид тарвичу таблиғ мешаванд» (1:32). Ҷуноне ки мебинем, муаллифи нахзатӣ ҳангоми навиштани сатрҳои мазкур ҳатто он далели таърихиро, ки ҷанги дуҷуми ҷаҳон аз ҷониби Германияи фашистӣ оғоз ёфта, дар ин ҷанг асосан яҳудиён мавриди қатли оми фашизм қарор гирифта буданд, ба инобат нагирифтааст. Зеро барои ТЭТ ХНИ манфиатҳои ғарзнок аз ҳама ғуна ҳақиқати таърихӣ боло меистанд.

Ҳамаи ин идеяҳои ифротӣ ТЭТ ХНИ нисбат ба яҳудиён аслан тақрори ҳамоно андешаҳои Имом Хумайнӣ ва сарварони Ҳукумати Исломии ЧИЭ-и муосир мебошанд ва бори дигар собит месозанд, ки ТЭТ ХНИ дар Тоҷикистон таваҷҷути бедор қардани ҳисси бадбинии мусулмонон нисбат ба яҳудиёну насрониён нақшаҳои геосиёсии ЧИЭ-ро пиёда сохта, ғояҳои «инкилоби исломӣ»-ро меҳост дар тафакқури тоҷикистониён ҷой созад. Ханӯз

Имом Хумайнӣ дар китобаш «Хукумати исломӣ» гуфта буд: чахони муосир дукутба мебошад: дар як кутби он мусулмонон чамъ омадаанд, вале дар кутби дигар душманони ислом дар симои империалистон, ҳукуматдорони бедодгару золим ва муртадон, яҳудиён, насрониён ва материалистон бо максоди вайрон сохтани ҳақиқатҳои исломӣ ва фиреб додани халқҳои мусулмон муттаҳид шудаанд (2:29). Чуноне ки мебинем, миёни афкори ТЭТ ХНИ ва Имом Хумайнӣ сарварони Хукумати Исломии ЧИЭ фарқияти ҷиддие ба мушохида намерасад.

Дар баҳши дуввуми китоби зикршуда назари ислом ва масеҳият дар масоили шинохти Худо, тавҳид ва таслис, пайгамбарон, аз ҷумла ҳазрати Масеҳ ва Инчил муқоиса шуда, таълимоти дини насронӣ доир ба ин масоил аз нигоҳи ислом танқид ва рад мегардад. Масалан, таълимоти Инчил доир ба Худо ғайриаклонӣ ҳисобида шудааст ва Худои насронӣ ғӯё ҳудоест, ки аз қардаш пушаймон, инсонгуна, дар ҷашм аён ва нотавон будааст (1:42-43).

Мусаллам аст, ки дини насронӣ яке аз динҳои тавҳидӣ буда, мувофиқи таълимоти Инчил рӯҳи беаввал, беохир ва тағйирнаёбанда дар моҳият, ҳукумат, адл, неъмат ва ҳақиқати худ аст ва Худои воҳид дар се симо зоҳир гардида, дорои ҳамон сифатҳоест, ки Худои ягона онҳоро дорад. Аммо ТЭТ ХНИ воҳидияти Худои насрониро рад қарда, масеҳиёро ба ширк (бисёрхудой) гунаҳкор медонад. Ба гуфти назҳатиён, «масеҳиён пас аз рафтани ҳазрати Масеҳ(а) сегонапарастӣ ва эътиқод ба фарзанди Худо будани Масеҳ(а)-ро аз мушрикони ғирифти ва онро бо дини поки Масеҳ, ки ҷуз яқтопарастӣ набуд, ба ҳам омехтаанд» (1:47). Хулоса, бо ҷунин тарзи тафсири дини насронӣ назҳатиён масеҳиёро ҳамчун қофир эълон доштаанд. Ҳадафи ба «қуфр» гунаҳкор донишмандони масеҳиён аз ҷониби ТЭТ ХНИ он аст, ки аз номи ислом ҷиходи ба муқобили насрониён қонунӣ созанд.

Дар китоб масъалаи шинохти пайгамбарон аз нигоҳи насрониён низ мавриди танқид қарор мегирад. ТЭТ ХНИ назари исломро дар бораи пайгамбарон ҳақ ва беғиш ҳисобида, вале назари насрониёро доир ба пайгамбарон ботил мешуморад. Ғӯё аз нигоҳи насрониёни муосир пайгамбарон шаробнӯш, зинокор, дурӯғгӯ ва ишқбозу занбоз будаанд (1:48-50). Наҳзатиён хулосаи худро дар бораи эътиқоди масеҳиён ба пайгамбарон танҳо бо ривояте, ки дар Аҳди қадим нисбат ба паёмбарон Нӯҳ ва Сулаймон нақл шудаанд, онҳоро бадном намудаанд. Ҳол он, ки сарчашмаи асосии дини насронӣ Аҳди қадид (қисми дуюми Инчил) буда, он аз китобҳои Маркус, Матто, Луқа ва Юҳанно иборат аст ва бо он ривояте, ки наҳзатиён барои сиёҳ қардани масеҳиён истифода қардаанд, ихтилофдоранд.

Ба акидаи мубаллиғони ТЭТ ХНИ масеҳиён дар кишварҳои мусулмонӣ ин гуна акидахоро доир ба пайгамбарон барои он тарғиб менамудаанд, ки «зехни онхоро (мусулмонхоро Н.К.) хароб карда ва ба онҳо таълим бидиханд, ки пайгамбарон дурӯғӯ, зинокор, шаробхор ва беҳаё гаштаанд» (1:51) Чаро аз Ислом рӯй гардондӣ? Интишороти Кумитаи фарҳангии Нахзати Исломии Тоҷикистон. Ин ҷо саволе ба миён меояд, ки наҳд насрониён ба ин дараҷа аз дини худ рӯй гардонида бошанд, ки паёмбарони худро таҳкир намоянд? Магар ин хандаовар ва таҳкир нест?

Дар айнаи замон, дар китоби «Чаро аз Ислом рӯй гардондӣ» нахзатиён таърифи Масехро дар инҷили Юханно ва Куръон муқоиса намуд, тасдиқ менамоянд, ки дар Куръон Масеҳ ба мубораки Худованд шарафманд гардидааст, «Аммо Масеҳе, ки дар Инҷил таъриф шудааст, на танҳо муборак набуда, балки ба вай лаънат шудааст» (1:54). Зеро ба акидаи нахзатиён, гуё Инҷили ҳақиқиро пайравони масеҳият таҳрифу дигаргун сохтаанд. Хулоса, Инҷили масеҳиёни муосир «инҷилҳои дурӯғин» (1:55) будаанд.

Дар китоби мазкур махсусан маросими таҷлили рӯзи мавлуди Исои Масеҳ дар калисоҳои католикӣ мавриди танқиду таҳкир қарор гирифтааст. Масалан, маросими насронӣ- Ашои Рабонӣ, яъне ҳурдани май ва нони фатир дар ин маросим ҳурофоти маҳз ба қалам дода шуда, он «воқеан ҷӣ бадбахтии аҷиб, ҷӣ беҳирадӣ, ҷӣ ҷаҳлу нодоние» доништа шудааст, ки таҳкири ҳеле сангин аст.

Зиёда аз ин, нахзатиён маросими католикҳо доир ба тавбаву иқро (покаяние, исповед)–ро аз забони як «Марди исфаҳонӣ»-и эронӣ ҳамчун маросими «бихиштфурӯшӣ»-и калисои насронӣ мавриди таҳкир қарор додаанд. Гуё як «Марди исфаҳонӣ» аз Поп бо маблағи муайян дӯзаҳо харида, аз Поп санади моликият мегирад ва сипас ба «маркази умумии масеҳиён рафта ва фарёд мезанад»: «Мужда ва башорат!» (1:58). Чун масеҳиён гӯш медиханд, «Марди исфаҳонӣ» меғӯяд: ««олитарин навид ва башоратам барои масеҳиён ин аст, ки ҳар ки аз ин лаҳза ба баъд ҳаргиз барои харидаи бихишт ба Поп мурочиат накунад, зеро бихишт харидан барои тарси ҷаҳаннам ва дар оташ сӯхтан буд, ки инак ман ба хоҷаи Шумо тамоми дӯзаҳо харидам... мутмаин бошед ман ҳаргиз шуморо ба ҷаҳаннам роҳ нахоҳам дод!» (1:59). Муаллифи назҳатӣ нақли худро идома бахшида, тасдиқ мекунад, ки баъди ин ҳодиса масеҳиён дигар ба калисо нарафтаанд ва Попу ҳаммаслақонаш гирифтори бӯҳрони иқтисодӣ шуда, ба назди «Марди исфаҳонӣ» мераванд ва «бо пардохти пули фаровон санади моликияти ҷаҳаннамро аз ин марди заранг пас гирифтанд ва боз аз нав бозори «бихиштфурӯшишон» раванк гирифт» (1:59).

Ин ҷо нуқтаи таъҷубовар он аст, ки «қаҳрамони» ТЭТ ХНИ дар ин маврид як марди

эронӣ аст, ки нахзатиён бо ин усул на танҳо насрониён, баҳусус католикхоро таҳкир кардаанд, инчунин кӯшидаанд бо ин ривояти сохта афзалияти шиаи имомияро аз дигар дину мазҳабҳо таъкид сохта, диққати шаҳрвандони тоҷикистониро ба шиаи имомия ҷалб намоянд, ки ин аз шиагаро ва мубаллиғони шиаву ғояҳои «инкилоби исломӣ» будани онҳо дарак медиҳад. Воқеан мувофиқи таълимоти Имом Хумайнӣ, ки имрӯз асоси ақидаи ва сиёсати Ҳукумати Исломии ЧИЭ-ро ташкил иедихад, «инкилоби исломӣ» бояд дар тамоми ҷаҳон ба «инкилоби сиёсӣ» табдил ёфта, ҳама гуна низомҳои ғайриисломиро ҳамчун низомҳои «шайтонӣ» аз байн барад ва ислом дар ҷаҳон аз «куфр» голиб ояд (2:27).

Ҳамзамон ёдрас бояд кард, ки китоби «Чаро аз Ислом рӯй гардондӣ?» ба муқобили онҳое навишта шудааст, ки аз дини ислом ҳориҷ шуда, дину мазҳабҳои дигарро, ба мисли дини насронӣ, мазҳаби баҳоия ва ғайра қабул карда, аз ислом ҳориҷ шудаанд ва ба ғуфти нахзатиён «муртад» гардидаанд. Вале ин далел наметавонад асосе барои таҳкири истехзои мардумони яҳуду насронӣ ва китобҳои муқаддаси онҳо бошад. Ин ҷо ҳадафи нахзатиён асосан тарғиби ғояҳои «инкилоби исломӣ» мебошад. Онҳо бо баҳонаи «насихат» қардани «муртадшудагон» аслан кӯшидаанд, ки сиёсати Ҳукумати Исломии ЧИЭ-ро нисбат ба яҳудиёну масеҳиён дар тафаккури мусулмонони Тоҷикистон ҷой кунанд ва яҳудиёну насрониёнро ба «куфру муртад» будан ғунаҳкор намуда, онҳоро дар қатори мушрикони гузашта, тасдиқ намоянд, ки «ҷазои муртад қатл аст» (1:120).

Албатта, тарғиби ин гуна ақидаҳои динӣ-ифротӣ аз ҷониби ТЭТ ХНИ ба шуури мусулмонони Тоҷикистон, баҳусус ҷавонон, бетаъсир наметавонад ва метавонад дар онҳо ҳисси бадбинию нафратро нисбат ба яҳудиёну насрониён бедор карда, барои барангехтани низоъҳои динӣ-мазҳабӣ заминаҳои ақидаи фароҳам оварад ва амну суботи ҷомеаи Тоҷикистонро, ки дар он пайравони динҳои мухталиф қору зиндагӣ мекунанд, вайрон созад.

Беҳуда нест, ки дар ибтидои солҳои 90-уми садаи XX, вақте ки ТЭТ ХНИ ба фаъолияти ошқоро шурӯъ намуд, аксарияти қулли яҳудиёну насрониён аз Тоҷикистон фирор карданд. Онҳоро маҳз майдоншинию тазаҳхуроти таъсисдодаи ТЭТ ХНИ ба харос афканда, дар онҳо эҳсоси «исломхаросӣ» (исломофобия)-ро ба вучуд оварда буд. Аз ин нигоҳ, дар ривҷ ёфтани падидаи «исломхаросӣ», ки имрӯз ба як раванди сиёсӣ табдил ёфтааст, нақши ТЭТ ХНИ низ қалон аст. Ҳол он ки нақши яҳудиёну насрониён дар инкишофи илму санъат, иқтисодиёт, соҳаи ҳаёти иҷтимоӣ, аз ҷумла маорифу тандурустии Тоҷикистон ҳеле қалон буд, вале ТЭТ ХНИ ҳамаи он ҷизе, ки яҳудиёну насрониён эҷоду бунёд карда буданд, солҳои 90-уми садаи XX онҳоро харобу нобуд сохтанд.

Хамчунин бояд гуфт, ки куштори ҳайати СММ соли 1997 дар н.Тавилдара ва сайёҳони насронимазҳаб дар моҳи августи соли 2018 дар н. Дангара ва садҳо амалҳои террористии дигар бо дастҳои террористони ТЭТ ХНИ анҷом ёфтааст. Аъзои ТЭТ ХНИ дар ҷангҳои Сурияву Ироқ низ иштирок кардаанд. Имрӯз дар сафи гурӯҳҳои террористии Афғонистон низ амал мекунанд. Хулоса, фаъолияти экстремистӣ-террористии ТЭТ ХНИ қайҳост, ки хусусияти байналмиллалӣ касб кардааст. Аз ин рӯ, нисбат ба ТЭТ ХНИ аз рӯи меъёрҳои духӯра муносибат кардан ҳилофи санадҳои ҳуқуқи башар буда, эътибори Кумитаи ҳифзи ҳуқуқи инсонии СММ ва САҲА-ро дар кишварҳои мусулмонӣ метавонад коҳиш диҳад.

Бинобарон, аз ҷониби Суди олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун ташкилоти экстремистӣ-террористӣ манъ гардидани фаъолияти ТЭТ ХНИ амри воқеӣ ва ногузир буда, он на танҳо тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳамчунин мувофиқи талаботи санадҳои ҳуқуқи башар сурат гирифтааст ва ТЭТ ХНИ аз ҷониби масъулони САҲА бояд ҳамчун як ташкилоти экстремистӣ-террористии дорои хусусияти байналмиллалӣ эътироф гардад.

### **Адабиёт:**

1. Чаро аз Ислом рӯй гардондӣ? Интишороти Кумитаи фарҳангии Нахзати Исломии Тоҷикистон., соли 1999.
2. Khomoini R. Principes, sociaux et religeux. Paris, 1979.

**Камар НУРУЛҲАКОВ**